

Episcopus Ouluensis

Ehtoollisen vietto koronavirus-rajoitusten asteittaisen purkamisen aikana

Seuraavassa olevia ohjeiden peruslinjaukset on valmisteltu kirkkohallituksen jumalanpalvelusyksikön ja piispojen kesken, mutta kukin piispa päättää ohjeen tarkasta sisällöstä hiippakuntansa osalta. Ohjetta valmisteltaessa on konsultoitu yliopistosairaalan epidemiologian asiantuntijoita.

Jotta seurakuntalaiset voivat ottaa vastaan sakramentin turvallisesti ja jotta papit voivat toimittaa ehtoollisen vapautuneesti, on tärkeää tehdä se hygienian näkökulmasta oikein. Ehtoollista vietettäessä on syytä ottaa huomioon, että osallistujissa saattaa olla riskiryhmään kuuluvia, ja sen vuoksi kaikissa käytännöissä on noudatettava erityistä varovaisuutta.

Toimintaohje Oulun hiippakunnassa 1.6.2020 alkaen toistaiseksi

- Terveys:** Pappi ja muut toimittajat osallistuvat jumalanpalvelustehtäviin vain ja ainoastaan terveisinä. Tämä on tärkein varotoimi ja tarkoittaa sitä, että työntekijällä ei saa olla COVID-19 infektiioon sopivia oireita (nuha, yskä, kurkkukipu, hengenahdistus, lihaskivut, kuume, pahoinvointi, ripuli).
- Turvavälit:** Seurakuntalaisten tullessa kirkkoon heidät ohjataan istumaan riittävän väljästi niin, että turvaväli joka suuntaan on noin 1-2 metriä. Tämä ei koske saman perheen jäseniä. Kirkon ulkopuolelle sisääntulo-oven läheisyyteen tai kirkon eteiseen asetetaan isokokoinen ja helposti luettavissa oleva ohje penkkeihin asettumisesta. Kirkon sisäänkäyntiin asetetaan seurakuntalaisille tarkoitettu käsien desinfiointipiste. Mikäli desifiointipiste ei ole automaattisella pumpulla varustettu, on paikalla suntio tai vapaaehtoinen antamassa desifiointiainetta. Jumalanpalveluksen päättyessä on myös muistettava ja muistutettava turvaväleistä ja vältettävä ruuhkaa kirkosta poistuttaessa.
- Ohjeiden antaminen seurakuntalaisille:** Jumalanpalveluksen alussa tai ennen ehtoollisosan alkua seurakuntalaisille kerrotaan lyhyesti mutta selkeästi ehtoolliselle tulemisen keskeiset ohjeet. Seurakuntalaisia pyydetään tulemaan ehtoollisenjaon paikalle (alttari tai muu piste kirkossa) niin, että tungosta ja sumppuuntumista ei synny. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että alttarille tulee kerrallaan vain yksi pöydällinen. Pöydällisten vaihtuessa on pidettävä huoli turvaetäisyydestä. Yksi vaihtoehto on myös suositella, että ehtoolliselle tullaan osasto tai penkkirivi kerrallaan. Riskienhallinnan kannalta ei kuitenkaan ole olennaista merkitystä, vaikka turvaväli alittuisi hetkellisesti esimerkiksi ohi kuljettaessa.

Ehtoollisen viettossa erilaiset puhtautta koskevat käytännöt tulee toteuttaa mahdollisimman luontevasti niin, että varsinainen huomio voi keskittyä itse jumalanpalveluksen sisältöön.

4. **Käsihygienia:** Pappi ja kaikki ehtoollisen jakamisessa avustavat pesevät välittömästi ennen jumalanpalveluksen alkua kätensä huolellisesti saippualla ja lämpimällä vedellä. Aloittaessaan ehtoollispöydän valmistamisen liturgina toimiva pappi (tai diakoniatyöntekijä) pesee uudelleen kätensä tai vähintään puhdistaa ne huolellisesti desinfiointiaineella seurakuntalaisten nähden. Tämän jälkeen hän ei kosketa kasvojen aluetta. Mikäli näin kuitenkin tapahtuu, kädet desinfioidaan uudelleen. Kaikki ehtoollisen jakamisessa avustavat pesevät kätensä tai vähintään desinfioidaan ne alttarille tullessaan seurakuntalaisten nähden. Käsihygieniasta huolehtiminen seurakuntalaisten silmien edessä on myös näkyvä symbolinen teko, joka viestii osallistujille huolellisesta valmistautumisesta. Asettaessaan ehtoollispikareita esille ja käsitellessään ehtoollisaineita ennen jumalalpalvelusta ja sen jälkeen suntio käyttää suojakäsineitä.

5. Ehtoollisen jako:

Liturgin / ehtoollispöydän valmistelijan toiminta alttarilla

Kun ehtoollispöydän valmistelija (pappi tai diakoni) on asettanut leivät pateeille ja kaatanut viinin maljaan, hän suojaa ne peitteellä (valkoinen liina). Ehtoollisaineet ovat peitteen alla ehtoollisenjakamisen alkuun asti. Tämän menettelyn tarkoituksena on välttää liturgin puheesta ja laulamisesta aiheutuvaa pisaratartuntaa ehtoollisaineisiin.

Ehtoollisen jakaminen (kaksi esimerkkiä)

Ehtoollisen turvalliseen jakamiseen on olemassa useampia tapoja. Seuraavassa esitettävät toimintatavat ovat esimerkkejä, joita soveltaen seurakunnassa voidaan löytää oma paikallisiin olosuhteisiin sopiva malli. Kirkkoherra vastaa tarkemmasta ohjeistuksesta ottaen huomioon kunkin kirkkotilan erityispiirteet. Lähtökohtana on hyvä olla seurakunnassa käytössä oleva ehtoollisenjakokäytäntö, johon tehdään tarvittavat muutokset näiden yleisohjeiden pohjalta.

Alttarikaitteelle polvistuen

Alttarikaitteelle merkitään sopivalla tavalla polvistumispaikat siten, että ehtoollisvieraiden välillä on vähintään 1 metrin turvaväli. Ehtoollisleipä jaetaan ehtoollisvieraan kämmenelle tavanomaiseen tapaan niin, että käsien koskettamista ei tapahdu. Ehtoollisviini jaetaan maljasta yksityispikariin tavanomaiseen tapaan. Pikarit asetetaan kuoriin apupöydälle siten, että ehtoollisvieras itse ottaa pikarin ehtoollispöytään tullessaan ja palauttaa sen ehtoollisen nauttimisen jälkeen käytettyjen pikarien pöydälle/koriin. Viinin jakaja ei koske pikareihin. Leivän ja viinin jakamisessa tulee siis pyrkiä välttämään käsikosketusta jakajan ja ehtoollisvieraan välillä. Mikäli näin kuitenkin tapahtuu, jakaja desinfioidaan kätensä uudelleen ehtoollisenjaon ajanakin.

Ehtoollisen vastaanottaminen seisten

Tarvittaessa, varsinkin jos kuoriosassa on ahdas, ehtoollinen voidaan jakaa ja ottaa vastaan myös seisten. Pappi asettuu sopivaan kohtaan kuoriosassa ja seurakuntalaiset ohjataan saapumaan ehtoolliselle väljässä jonossa. Tällöin turvavälejä on helpompi pitää yllä, ja ehtoollisen jakopisteitä voidaan sijoittaa eri puolille kirkkotilaa. Edellisen vaihtoehdon yhteydessä esitetyt ohjeet pätevät muilta osin myös tässä vaihtoehdossa.

Laulamisesta jumalanpalveluksessa ja muissa tilaisuuksissa

Viime aikoina on mediassa ja varsinkin sosiaalisessa mediassa spekuloitu sillä, muodostaako laulaminen erityisen riskin korona-aikana. Asian tiimoilta on konsultoitu epidemiologian asiantuntijoita. Selvityksen perusteella näyttää ilmeiseltä, että laulaja tuottaa ympärilleen ainakin jonkin verran aerosolipilven kosteutta hengityksensä mukana. Asiaa ei ole tieteellisesti tutkittu, minkä vuoksi mitään kovin yksityiskohtaisia ohjeita tutkittuun tietoon perustuen ei siis voida antaa. Tärkein tapa välttää *mahdollista* riskiä on huolehtia turvaväleistä. Joku messussa tavanomaisesti yhteislauluna lauletuista virsistä voidaan toki korvata instrumentaalimusiikilla tai kanttorin esityskappaleella, mutta luterilainen jumalanpalvelus kokonaan ilman seurakuntalaulua olisi hyvin erikoinen tapaus. Kesän ajan on kuitenkin syytä välttää tilanteita, joissa kuorolaiset laulavat kuoromuodostelmassa hyvin lähellä toisiaan.

Virsikirjojen käyttö

Koronavirukset leviävät pääasiassa pisaroiden välityksellä. Työterveyslaitoksen mukaan toistaiseksi ei ole todettu esineiden tai pintojen kautta tapahtuneita koronasairastumisia. Tästä huolimatta seurakuntalaisille voidaan suositella oman virsikirjan ottamista mukaan kirkkoon tai digitaalisen virsikirjan käyttämistä kännykän avulla. Virren sanat voidaan myös heijastaa seinälle. Tarjolla voi kuitenkin olla rajattu määrä virsikirjoja. Niiden desinfiointi jumalanpalveluksen jälkeen on suositeltavaa, jos niitä käytetään hyvin pian uudelleen. Seurakuntalaisille voidaan jakaa myös erillinen messusävelmät ja virret sisältävä käsiohjelma.

Kolehdin keruu

Kolehti kerätään joko pitkävartisilla kolehtihaaveilla tai jumalanpalveluksen päättyessä ovilla oleviin koreihin. Kolehtirahoja käsitellään vain suojahansikkain.

*

”Ilo valtasi minut, kun kuulin sanan: ”Me lähdemme Herran huoneeseen!” (Ps. 122:1)

Teille kaikille seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä voimia toivottaen,

Jukka Keskitalo

Piispa